

Hankekupla – totta vai tarua?

TEKSTI | Mika Launikari

////////////////////////////////////

Aloin pohtia käsitettä *hankekupla*, sillä se on pyörinyt mielessäni jo jonkin aikaa. Tein asiasta verkkohaun hakusanoilla 'hankekupla' ja 'projekti kupla', mutta kovin laihaksi jäivät tulokset siitä. Vaikuttaa siltä, ettei kukaan ole ilmiöstä juuri mitään ainakaan verkossa kirjoittanut tai julkaissut. En välttämättä ajatellut, että löytäisin aiheesta tiukkaa akateemista tutkimusta, mutta odotin vähintäänkin pääseväni blogikirjoitusten äärelle. Niin ei kuitenkaan käynyt. Hankekupla vaikuttaa asiana olevan jossain määrin neitseellistä maaperää, joten tartun siihen nyt tässä kirjoituksessani. Ensiksi täytyy lukijalle kuitenkin avata sitä, mitä kuplalla ja kuplassa olemisella ymmärretään.

Kuva: Kind and Curious / Unsplash

Omassa kuplassa oleminen tuntuu turvalliselta, luonnolliselta ja oikealta. Yleisesti ottaen *kuplassa oleminen* tarkoittaa sitä, että henkilökohtaiset ja ammatilliset näkemyksemme ja kokemuksemme ovat aina jollain tavalla rajoittuneita ja tietyssä määrin värittyneitä. Jokainen meistä elää omassa kuplassaan, jossa vallitsee tietynlainen todellisuus. Kuplasta ei ole helppoa nousta omien näkemysten ja kokemusten ulkopuolelle ja katsoa niiden yli ja ohi. Mielellämme vahvistamme omaa kuplaamme niin, että haemme samanmielisistä ihmisistä

tukea ajatuksillemme, uskomuksillemme ja mielipiteillemme. Näin meille käy usein myös työpaikalla, jossa helposti hakeudumme ammatillisesti samansuuntaisesti ajattelevien kollegoiden seuraan ja pidämme hajurakoa niihin, joiden tapa toimia ja ajatella ei istu omaan todellisuuteemme.

Toisaalta juuri oman ammatillisen ja muun ajattelun kehittämiseksi tarvitaan vuorovaikutusta erilaisista taustoista tulevien asiantuntijoiden ja mitä erilaisimpien 'kaduntallaajien' kanssa. Kohtaamisista saamme vaikutteita, inspiraatiota ja syötteitä, jotka muovaavat meitä ja parhaimmillaan vievät ajatuksiamme uusille urille. Asioiden jakaminen yhdessä muiden kanssa vapaamuotoisesti tai tavoiteohjautuvasti voi antaa meille jotain sellaista, mikä pakottaa meidät kriittisesti tarkastelemaan ja mahdollisesti tarkistamaan omia näkökulmiamme ja päivittämään näkemyksiämme.

Maailma on täynnä oikeaa ja tutkittua tietoa. Siihen voimme luottaa. Samanaikaisesti olemme tahtomattamme informaatiovaikuttamisen kohteina, jolloin altistumme epämääräiselle ja harhaanjohtavalle tiedolle. Joudumme päivittäin kysymään itseltämme kuplassamme, mikä on totta, mikä tarua. Tärkeää on tunnistaa riski väärän tiedon levittämislle. Vaikka kyseenalaistamme eri kanavista ja lähteistä eteemme tulevaa informaatiota, on viime kädessä täysin meidän itsemme päätettävissä, mihin totuuteen haluamme uskoa ja minkä totuuden puolesta 'pitää meteliä'. Olemme siis jatkuvasti kuplassa, josta käsin tarkastelemme ja arvioimme maailmaa sekä suhdettamme siihen.

Hanketodellisuuden siunaus ja kirous

Todellisuus tarkoittaa kaikkea sitä, mikä on todistettavasti olemassa. Hanketodellisuus puolestaan sitä, mikä kaikki on yksittäisessä hankkeessa olemassa. Siihen kuuluvat ainakin hankkeessa mukana olevat organisaatiot sekä niiden asiantuntijat osaamisineen, yhteistyökumppanit, kohderyhmät ja sidosryhmät, välineet ja laitteet, taloudelliset resurssit, ulkopuoliset palveluntuottajat, rahoittajan ohjeet ja määräykset sekä tietenkin työsuunnitelma, joka on laadittu koko projektin kestolle ja jossa tavoitteet ja odotetut tulokset on kuvattu. Yleensä yksittäistä TKI-hanketta toteutetaan toisaalta osana korkeakoulun institutionaalista toimintaa, toisaalta jossain määrin irrallaan siitä.

Minkä tahansa ulkoisella rahoituksella toimivan TKI-hankkeen haasteena on onnistua vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin rajallisilla resursseilla määräajassa. Tämä edellyttää hanketiimille laadittavaa aikataulua ja tarkempaa työsuunnitelmaa sekä toimintaa ohjaavaa pelikirjaa, jolla tarkoitetaan kevyttä, vaivattomasti ylläpidettävää ja joustavasti käytettävää ohjeistusta tai sopimusta yhteisistä toiminta- ja työtavoista. Kaikki ohjeet ja pelisäännöt olennaisesti vaikuttavat siihen, millaiseksi hanketodellisuus muodostuu ja millaiseksi hankekupla alkaa kehittyä.

Hankkeen kehittämistyö lepää ihmisten varassa ja tulokset riippuvat siitä, miten hyvin hankkeen asiantuntijat toimivat yksin ja yhdessä. Jos hanketiimi pelaa saumattomasti yhteen, syntyy koheesio, joka perustuu tiimin jäsenten keskinäiseen vetovoimaan ja synergiaan. Hanketiimin kiinteys on kokoava voima, joka vastustaa sitä uhkaavia ja

hajaannuttavia sisäisiä ja ulkoisia voimia. Tämä kaikki vahvistaa me-henkeä, luo metodillisuutta ('meidän hanke on paras') ja osaltaan rakentaa tiimin omaa hankekuplaa. Jos aletaan elää tukevasti omassa mukavassa hankekuplassa, voi olla vaarana, että hankekin liiaksi irtoaa omalle kiertoradalleen ilman yhteyttä ympäröivään todellisuuteen.

On erittäin hienoa, jos hanketiimiin syntyy vahva koheesio ja sen jäsenet ovat sitoutuneita yhteistyöhön. Silloin projektipäällikön tehtävänä on varmistaa se, että hanke koko ajan etenee kohti toivottua päämäärää ja että hanke integroituu korkeakoulun ja sen hankekumppaneiden muuhun toimintaan. Mikäli hankekuplassa kiehuu ja kuohuu eli hanketiimissä olisi eripuraa ja eriäviä käsityksiä menettelytavoista tai hankkeen suunnasta, kuuluu projektipäällikön ja muiden tiimin jäsenten aikaa asioiden selvittämiseen. Se kaikki on pois hankkeen tuottavasta toiminnasta. Tällöin voi myös käydä niin, ettei tiimille synny yhteistä (myönteistä) hankekuplaa, vaan jokainen hanketyöntekijä elää omassa kuplassaan, jotka mahdollisesti eivät lainkaan kohta. Jokainen vain kyntää omaa sarkaansa välittämättä juurikaan muiden tekemisestä, saati yhteisestä lopputuloksesta.

Toistuvasti nähdään, miten vähän eri hankkeet keskustelevat keskenään, vaikka ne tekisivät kehittämistyötä samalla aihealueella. Hankkeet jäävät toisistaan erillisiksi, vaikka niiden välinen tiedon- ja kokemustenvaihto voisi olla äärimmäisen rikastuttavaa niiden toiminnalle ja mahdolliselle yhteiskehittämislle win-win-hengessä. Yleensä on niin, että kukin hanke haluaa erottautua joukosta ja nousta muiden hankkeiden yläpuolelle, olla niitä parempi, näkyvämpi ja vaikuttavampi. Tietyllä tavalla tämä on ymmärrettävää, vaikkakaan hankkeiden välillä ei pitäisi olla minkäänlaista kilpailuasetelmaa. Kyse on pikemminkin siitä, miten julkisilla varoilla rahoitetut hankkeet yksin ja yhdessä kykenevät tuottamaan maksimaalista hyvää yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle laajemmin. Juuri tämän vuoksi meidän pitää varmistua siitä, etteivät hankkeet juutu omiin hankekupliinsa, vaan että ne tekevät avointa, läpinäkyvää ja rakentavaa yhteistyötä muiden hankkeiden kanssa. Sillä tavoin luodaan kestävämpää tulevaisuutta meille kaikille.

Kirjoittajatiedot:

FT, KTM Mika Launikari toimii Laureassa erityisasiantuntijana, jonka vastuualueena on kansainvälinen korkeakouluyhteistyö. Hän on työurallaan laatinut useita kansallisen tai kansainvälisen rahoituksen saaneita hankehakemuksia sekä osallistunut eri rooleissa moniin suomalaisiin ja eurooppalaisiin kehittämishankkeisiin koulutuksen ja työelämän alueilla. Launikari on toiminut myös hankehakemusten arviointitehtävissä Suomessa ja EU:n palveluksessa.

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024062557971>

Mika Launikari

mika.launikari(at)laurea.fi

erityisasiantuntija

hankesuunnittelu

kuplat

vuorovaikutus

yhteistyö